

Sygn. akt II UK 340/17

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku P.B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.
o odpowiedzialność za zaległości składkowe,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 19 czerwca 2018 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 1 grudnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...] /16,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz wnioskodawcy 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 1 grudnia 2016 r. oddalił apelację skarżącego pozwanego ZUS Oddział w L. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z 2 czerwca 2016 r., który zmienił decyzję pozwanego z 28 października 2015 r., ustalając, że wnioskodawca P.B. nie ponosi odpowiedzialności jako członek zarządu za zaległości składkowe spółki z o.o. „A.” w L. Podstawą było stwierdzenie, że we właściwym czasie złożył wniosek o ogłoszenie upadłości spółki - 14 marca 2013 r. Sąd nie podzielił zarzutu pozwanego, że wniosek należało złożyć wcześniej, tj. w ciąg dwóch tygodni od objęcia przez wnioskodawcę funkcji członka zarządu 4 lutego 2013 r. Wówczas okoliczności nie wskazywały jeszcze na złą sytuację

finansową spółki. Termin płatności faktury przypadał 25 lutego 2013 r. Dopiero odmowa zapłaty spowodowała pogorszenie się sytuacji finansowej. 7 marca 2013 r. odbyło się Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników, na którym uzyskano zgodę na wystąpienie o ogłoszenie upadłości, co też uczyniono 14 marca 2013 r. Postanowienie Sądu gospodarczego z 13 czerwca 2013 r. o oddaleniu wniosku o upadłość nie jest równoznaczne z tezą, że wniosku o upadłość nie zgłoszono we właściwym czasie w rozumieniu art. 116 Ordynacji podatkowej.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie prawa materialnego i procesowego. W szczególności, że wniosek o upadłość powinien być złożony w ciągu dwóch tygodni od wystąpienia podstawy upadłości, a więc w ciągu dwóch tygodni od objęcia przez wnioskodawcę funkcji członka zarządu 4 lutego 2013 r., kiedy dowiedział się, a co najmniej mógł się dowiedzieć, że pasywa spółki przewyższają jej aktywa, a wierzytelność, która miała zostać uiszczona na rzecz spółki nie wystarczy nawet na zapłatę części zobowiązań spółki.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Istotne zagadnienie prawne ujęto w pytaniu – czy w sytuacji, gdy wniosek spółki o ogłoszenie upadłości, został oddalony przez Sąd, z uwagi na fakt, że już na dzień złożenia wniosku, majątek spółki nie był wystarczający na chociażby częściowe zaspokojenie wierzycieli ani na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, można przyjąć, że wniosek ten nie został złożony we właściwym czasie i w konsekwencji uznać, że w myśl „par 116 o.p.”, nie wystąpiła przesłanka zwalniająca członka zarządu od odpowiedzialności za zobowiązania spółki?

W odpowiedzi wnioskodawca wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Wskazanie przez skarżącego na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie jest uprawnione, gdyż sformułowana kwestia nie ma rangi istotnego

zagadnienia prawnego albowiem odpowiedź nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa.

Istotne zagadnienie prawne to problem prawny doniosły jurystycznie, podobny do zagadnienia prawnego z art. 390 k.p.c. Istotne zagadnienie prawne powinno ujawnić się w sprawie, a wówczas konieczna jest jeszcze odpowiednia analiza prawna, uzasadniająca przedstawienie takiego zagadnienia do rozstrzygnięcia.

Nie jest bez racji teza wiodąca wniosku o przyjęcie skargi, że skoro wniosek o ogłoszenie upadłości, został oddalony, z uwagi na fakt, iż już na dzień wniosku majątek spółki nie był wystarczający na chociażby częściowe zaspokojenie wierzycieli ani na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, to można przyjąć, że wniosek nie został złożony we właściwym czasie i w konsekwencji uznać, że w myśl „par 116 o.p.”, nie wystąpiła przesłanka zwalniająca członka zarządu od odpowiedzialności za zobowiązania spółki.

Z akceptacji dla takiej wykładni nie wynika istnienie istotnego zagadnienia prawnego, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Nie jest to kwestia nowa na tle odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania spółki. Odpowiedź pozytywna nie prowadzi do uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, bo jedynie potwierdza, że istotne zagadnienie prawne już nie występuje.

Zgłoszona kwestia może mieć znaczenie w konkretnej sprawie i składać się na podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W granicach tej podstawy ocenia się zastosowanie prawa w indywidualnej sprawie. Do tej podstawy przedsądu skarżący jednak nie odwołuje się.

Skarżący próbuje nadać pytaniu znaczenie uniwersalne i właściwe dla istotnego zagadnienia prawnego. Wówczas należałoby uzupełnić sformułowane zagadnienie o kwestię, od kiedy liczyć początek „właściwego czasu”. Kwestia ta również nie stanowi novum, bo ma swoje odbicie w orzecznictwie i doktrynie. Skarżący zauważa ją, jednak zdaje się dążyć do kategorycznego potwierdzenia jednej i ścisłej reguły prawnej.

Nie jest to możliwe, gdyż orzecznictwo Sądu Najwyższego nie stanowi źródła prawa (art. 87 Konstytucji). Równie ważne jest stwierdzenie, że skoro ustawodawca

nie definiuje jednoznacznie „właściwego czasu”, to oznacza to, że taki zwrot niedookreślony odnosi się do różnych sytuacji i w tym wyraża się jego właściwa funkcja regulacyjna. Sytuacje po stronie przedsiębiorców są zmienne i w wielu przypadkach termin dwóch tygodni od zaprzestania płacenia długów, bądź gdy długi zaczynają przewyższać wartość majątku, może prowadzić do upadłości, która nie zawsze od razu (po dwóch tygodniach) jest konieczna.

Tłumaczy to i potwierdza, że znaczenie ma wykładnia prawa, czyli nie tylko art. 116 Ordynacji podatkowej ale również przepisów prawa upadłościowego.

Z tych względów przedstawiona we wniosku kwestia nie składa się na istotne zagadnienie prawne (podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), bo nie można w drodze orzecznictwa wykreować jednej wiążącej normy. Wątpliwości w zakresie wykładni należą do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Ponadto każdorazowo decydują okoliczności konkretnej sprawy, dlatego kontrola prawomocnego wyroku może odbywać się przez pryzmat podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący sam to potwierdza, podając w uzasadnieniu skargi, że *„Właściwy czas na zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości jest przesłanką obiektywną, ustalaną w oparciu o okoliczności faktyczne każdej sprawy (...)”*.

Uprawnione jest stwierdzenie, że „właściwy czas” generalnie nie może być oderwany od okresu dwutygodniowego z prawa upadłościowego, gdyż systemowo nie ma uzasadnienia, aby termin „właściwego czasu”, przy szczególnej regulacji z art. 116 Ordynacji podatkowej, mógł być dowolnie zwielokrotniany. Z drugiej strony, elastyczne ujmowanie „właściwego czasu” tłumaczy się tym, że reżim terminu dwutygodniowego nie powinien być zawsze bezwzględny, gdyż chodzi o szczególną odpowiedzialność odszkodowawczą i nie są wykluczone sytuacje, gdy termin nieznacznie dłuższy niż dwa tygodnie określone w prawie upadłościowym może być uzasadniony i będzie uwalniać od tej odpowiedzialności (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2012 r., II UK 218/11).

Z tych motywów, z braku zasadnej podstawy przedsądu, orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz § 2 pkt 5 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

ał